

framt skal niður falla allur áfallinn en ógreiddur berklavarnaskattur sjúkra-
samlaga.

46
23. júní

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Christiansborgarhöll, 23. júní 1932.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.
(L. S.)

Dorsteinn Briem.

L Ö G

47
23. júní

um

**lækningaleyfi, um réttindi og skyldur lækna og annara, er lækningaleyfi hafa,
og um skottulækningar.**

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur,
Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau
með samþykki Voru:

I. Um lækningaleyfi.

1. gr.

Rétt til að stunda lækningar og kalla sig lækna hér á landi hafa þeir
einir, sem til þess hafa fengið leyfi ráðherra.

2. gr.

Þeir eiga rétt á ótalmörkuðu lækningaleyfi og að heita læknar, er lokið
hafa prófi við Háskóla Íslands og framhaldsnámi í sjúkrahúsi í fæðingar-
hjálp og öðru, eftir reglum, er læknadeild háskólans setur og ráðherra stað-
festir, eru islenskir ríkisborgarar og hafa ekki verið dæmdir til refsingar fyrir

47 athæfi, er svivirðilegt er að almenningsáliti, hafa ekki verið sviptir lækningaleyfi samkvæmt lögum þessum, enda mæli læknadeildin og landlæknir með leyfisveitingunni.

Læknadeildin eða landlæknir mega ekki mæla með lækningaleyfi til handa þeim, sem eru heilsulausir á þann hátt andlega eða líkamlega, að stafað geti hætta af þeim við læknisstörf, eða þeir fyrir það séu óhæfir eða lítt hæfir til læknisstarfa, eða kunnir að drykkjuskaparóreglu eða eiturlyfjanoftkun eða hafa kynnt sig að alvarlegu hirðuleysi og ódugnaði í störfum sínum.

3. gr.

Ráðherra getur veitt mönnum, er eigi hafa tekið próf það eða lokið því námi, er um getur í 2. gr., ótakmarkað lækningaleyfi og þar með rétt til að kalla sig lækna, ef þeir hafa sannað fyrir læknadeild háskólans, að þeir hafi næga kunnáttu og læknadeildin og landlæknir mæla með leyfisveitingunni. Ráðherra getur einnig veitt mönnum takmarkað lækningaleyfi, svo sem tannlæknum samkvæmt tannlækningalögum, nuddurum og öðrum, ef þeir hafa til þess næga þekkingu að dómi landlæknis og hann mælir með leyfisveitingunni.

Um meðmæli samkv. þessari grein ber læknadeild og landlækni að gæta hins sama og fram er tekið í síðari málsg. 2. gr.

4. gr.

Læknisefni, sem ekki hefir að fullu lokið námi eða verið veitt lækningaleyfi, má, ef nauðsyn krefur og landlæknir mælir með því, fela um stundarsakir að gegna læknishéraði sem settum héraðslækni eða staðgöngumanni eða aðstoðarmanni héraðslæknis eða annars læknis, eða öðrum ákveðnum læknisstörfum, og hefir hann þá lækningaleyfi á meðan hann gegnir þeim störfum.

5. gr.

Enginn læknir má kalla sig sérfræðing nema hann hafi fengið til þess leyfi ráðherra.

Læknadeild háskólans setur reglur um nám sérfræðinga, er ráðherra staðfestir, og getur enginn fengið leyfi til að kalla sig sérfræðing nema hann sanni fyrir læknadeildinni, að hann hafi lokið slíku námi.

Læknir á rétt á leyfi til að kalla sig sérfræðing, ef hann sannar fyrir læknadeild háskólans, að hann hafi lokið tilskildu sérfræðinámi og landlæknir mælir með leyfisveitingunni.

II. Um réttindi og skyldur lækna og annara, er lækningaleyfi hafa.

6. gr.

Læknum og hverjum þeim, sem hafa lækningaleyfi, takmarkað sem ótakmarkað, ber að gegna störfum sínum með árvekni, halda þekkingu sinni

sem bezt við, fara nákvæmlega eftir henni og gæta fyllstu samvirkusemi í hverju einu, þar á meðal í því að baka ekki sjúklingum sínum eða aðstandendum þeirra óþarfan kostnað, svo sem með óhóflegri lyfjanoftkun, óþörfum vitjunum eða aðgerðum, ónauðsynlegri aðstoð o. s. frv. 47
23. júní

7. gr.

Læknar eru skyldir til að láta hinu opinbera í té vottorð um sjúklinga, er þeir hafa eða hafa haft undir höndum, er slíkra vottorða er almennt krafizt vegna viðskipta sjúklinganna við hið opinbera, vegna fátækrahjálpar, styrkveitinga, trygginga eða þess háttar, og ber þeim að fara nákvæmlega eftir öllum fyrirráðum um gerð vottorðanna. Sama skylda hvílir á sjúkrahúsum og öðrum tilsvarendi stofnunum. Heimilt er lækni að senda landlækni einum vottorðið sem trúnaðarmál, ef honum þykir ástæða til vegna ákvæða 10. gr.

Til allra vottorða og umsagna, er lækni gefur út sem lækni, ber honum að vanda sem bezt og segja það eitt, er hann veit sönnur á, hvort sem vottorðin eða umsagnirnar eiga að vera til leiðbeiningar hinu opinbera eða öðrum.

8. gr.

Sérhverjum lækni, öðrum en þeim, sem fyrir elli sakir eða sjúkdóms er hættur störfum, ber í skyndilegum sjúkdóms- eða hættutilfellum, ef hann er nærstaddur og til hans leitað — og ekki því alvarlegri forföll banna — að veita hina fyrstu nauðsynlegu læknishjálp, unz til annarar hjálpar hefir náðst.

9. gr.

Sérhver lækni, sem stundar almennar lækningar í kaupstað eða kaupúni og hefir opna lækningastofu í því skyni, er skyldur til, einnig þó að hann sé ekki embættislækni, að gegna aðkallandi sjúkravitjunum í kaupstaðnum eða kaupúninu, hvenær sem eftir því er leitað, nema hann sé hindraður af öðrum meira aðkallandi læknisstörfum eða öðrum alvarlegum forföllum.

Nú tekur lækni í kaupstað eða kaupúni þátt í félagsskap um, að læknævörður sé til taks til að gegna sjúkravitjunum innan kaupstaðarins eða kaupúnsins, enda sé vörðurinn fullnægjandi að dómi landlæknis, og er lækni-irinn þá ekki skyldur til að gegna læknisvitjunum þann tíma, er vörðurinn situr, sbr. þó 8. gr.

10. gr.

Sérhverjum lækni ber að gæta fyllstu þagmælsku um öll einkamál, er hann kann að komast að sem lækni, nema lög bjóði annað eða hann viti sönnur á, að brýn nauðsyn annara krefji, enda láti hann þá ekki uppi annað eða meira en minnst verður komizt af með til að afstýra hættu.

Um slík einkamál verður lækni ekki leiddur sem vitni í réttarmálum gegn vilja þess, er einkamálið varðar, nema ætla megi, að úrslit málsins velti á vitnisburðinum, enda sé málið þýðingarmikið fyrir málsaðila eða þjóðfélagið.

47
23. júní Nú er lækni gert að bera vitni í sílkum málum, og skal það þá jafnan gerast fyrir luktum dyrum.

Ákvæði þessarar greinar ná einnig til þeirra, sem hafa takmarkað lækningaleyfi, svo og til yfirsetukvenna og aðstoðarfólks lækna við læknisstörf.

11. gr.

Nú verður læknir þess vísari vegna starfsemi sinnar sem læknir, að heilsufari manns er þannig háttað andlega eða líkamlega, að öðrum stafar þeim lífshætta af honum eða yfirvofandi heilsutjón, og ber þá læknum að leitast við að afstýra hættunni með því að snúa sér til viðkomanda sjálfs eða, ef nauðsyn krefur, til landlæknis.

12. gr.

Læknum eru óheimilar hverskonar auglýsingar um starfsemi sína sem lækna fram yfir látlausar auglýsingar í blöðum, sem birta má í hæsta lagi þrisvar, eða á lyfseðlum og dyraspjöldum með nafni, lærdómstitli, stöðu, heimilisfangi, síma, viðtalstímum og sérgrein, ef um sérfræðing er að ræða. Læknum og stéttarfélagsskap þeirra ber að vinna á móti því, að eftir þeim séu birt ummæli eða samtöl, eða um þá ritaðar greinar í blöð eða tímarit í auglýsingaskyni, en ef ekki verður komið í veg fyrir það, þá ber þeim eða stéttarfélagi þeirra jafnskjótt að leiðrétta það, sem þar kann að vera ofmælt.

Ákvæði þessarar greinar ná einnig til þeirra, sem hafa takmarkað lækningaleyfi, svo sem tannlækna og nuddara, svo og til yfirsetukvenna og annara tilsvarendi heilbrigðisstarfsmanna.

13. gr.

Um borgun fyrir störf lækna, annara en héraðslækna, fer eftir því, sem um semst milli stéttarfélags þeirra og ríkisstjórnarinnar.

Við þá samninga skal miða við gjaldskrá héraðslækna og föst meðallaun þeirra, og skal samið um þá hundruðstölu til hækkunar á gjaldskránni, sem ætla má að hækki greiðslur fyrir áætlað meðalársstarf lækna um álika upphæð og föst meðallaun héraðslæknis.

Í gjaldskránni skal ákveða greiðslur fyrir tannlækningar, nuddaðgerðir og aðrar tilsvarendi aðgerðir manna með takmörkuðu lækningaleyfi, og eru þau ákvæði bindandi fyrir tannlækna, nuddara og aðra slíka, en kveðja skal fulltrúa frá stéttarfélagi þeirra til, áður en þeir liðir eru ákveðnir.

Semja má um allt að þriðjung hærri greiðslur til handa sérfræðingum fyrir störf, er heyra til sérgrein þeirra.

Nú hefir læknir, annar en héraðslæknir, eða tannlæknir eða nuddari eða aðrir með takmörkuðu lækningaleyfi opinbert starf á hendi fyrir ríkið eða bæjar- eða sveitarfélag og föst laun fyrir það, ekki lægri en meðalhéraðslæknislaun, og ber honum þá að fara eftir gjaldskrá héraðslækna.

Nú nást ekki samningar samkvæmt ákvæðum þessarar greinar, og sem-
ur þá landlæknir gjaldskrá, er ráðherra staðfestir.

47
23. júní

14. gr.

Allir læknar og þeir, sem hafa lækningaleyfi, skulu háðir eftirliti land-
læknis. Ber honum að gæta þess, að þeir haldi ákvæði þessara laga, svo og yfir-
leitt öll ákvæði í heilbrigðislöggjöf landsins. Hann má heimta af þeim þær
skýrslur viðvikjandi störfum þeirra og heilbrigðismálum, sem hann telur
nauðsynlegar, og að þeir haldi þær bækur, sem eru nauðsynlegar til skýrslu-
gerðarinnar. Má í reglugerð ákveða dagsektir, allt að 5 kr. fyrir hvern dag, er
vanrækt er að senda fyrirskipaðar skýrslur, enda fylgi sektunum lögtaksrétt-
ur. Um héraðslækna og aðra lækna, sem hafa laun úr rikissjóði eða frá stofn-
unum ríkisins, má auk sektanna kveða svo á, er þeir þrátt fyrir áminningu
vanrækja að senda fyrirskipaðar skýrslur, að launagreiðslur þeirra verði stöðv-
aðar, unz skil hafa verið gerð.

Ákvæði þessarar greinar ná einnig til hverskonar sjúkrahúsa og heil-
brigðisstofnana, sjúkrasamлага, heilsu- og slysatryggingarstofnana og annara
tilsvarandi, svo og til tannlækna, lyfsala og lyfjabúða, nuddara, yfirsetukvenna
og annara heilbrigðisstarfsmanna.

Í reglugerðinni má ennfremur ákveða, að sektir lækna samkv. þessari
grein renni í Styrktarsjóð ekkna og munaðarlausra barna íslenzkra lækna, en
sektir annara heilbrigðisstarfsmanna í tilsvarendi styrktarsjóði þeirra, eftir
nánari ákvæðum landlæknis.

III. Um skottulækningar.

15. gr.

Hverskonar skottulækningar eru bannaðar hér á landi.

Það eru skottulækningar:

1. ef sá, sem ekki hefir lækningaleyfi, býðst til að taka sjúklinga til
lækninga, gerir sér lækningar að atvinnu, auglýsir sig eða kallar sig lækni, ráð-
leggur mönnum og afhendir þeim lyf, sem lyfsalar mega ekki selja án lyf-
seðils, og nær það einnig til lyfsala og aðstoðarfólks þeirra.

2. ef læknir með takmörkuðu lækningaleyfi stundar lækningar fram yfir
það, sem leyfi hans er takmarkað við samkvæmt leyfisbréfi hans eða lögum.
Nær þetta meðal annars til tannlækna, ef þeir fást við aðrar lækningar en tann-
lækningar, þar með taldar svæfingar, tannsmíði, ef þeir gefa sig við tannlækn-
ingum, nuddara, ef þeir taka fólk til meðferðar án tilvísunar og fyrirsagnar
læknis, yfirsetukvenna, ef þær fást við svæfingar eða lyfjagjafir fram yfir það,
sem þeim er sérstaklega heimilað, o. s. frv.

3. ef læknir, sem ekki hefir sérfræðingsleyfi, kallar sig, auglýsir sig eða
gefur á annan hátt í skyn, að hann sé sérfræðingur, og gildir hið sama um sér-

47 fræðing, ef hann gefur á sama hátt til kynna, að hann sé sérfræðingur í annari grein en þeirri, sem hann hefir sérfræðingsleyfi fyrir,

23. júní

4. ef læknir, eða sá, sem lækningaleyfi hefir, ráðleggur eða ávísar eða selur mönnum lyf í þýðingarlausu óhófi eða aðeins til þess að auðga sjálfan sig, eða ef hann ráðleggur mönnum eða framkvæmir að ástæðulausu, nema þá sjálfum sér til ávinnings, lækniáðgerð, annaðhvort við sjúkdómi, sem aðgerðin getur bersýnilega ekki átt við, eða við sjúkdómi, sem engin ástæða er til að gera ráð fyrir, að viðkomandi sé haldinn af,

5. ef læknir, eða sá, sem lækningaleyfi hefir, ávísar til sölu eða selur lyf undir því yfirskini, að þau eigi að fara til lækninga, en vitandi, að þau verði notuð í öðru skyni, svo sem til nautnar eða til útsölu í hagnaðarskyni.

6. ef læknir, eða sá, sem lækningaleyfi hefir, lætur frá sér vottorð eða umsögn til þess stílaða að gylla í verzlunarskyni lyf, lækningaáhöld eða matvæli, drykki, nautnalyf eða annað, svo að ætla megi, að fólk fyrir það fái skakkar hugmyndir um gildi lyfjanna, lækningaáholdanna, matvællanna o. s. frv.

7. ef læknir lánar nafn sitt þeim, sem ekkert lækningaleyfi hefir eða takmarkað lækningaleyfi, í því skyni að fólk blekkist til að halda, að sú lækningastarfsemi, sem þeir hafa með höndum, fari fram eftir ráðleggingum, undir eftirliti eða á ábyrgð læknisins. Sama gildir um þá, sem takmarkað lækningaleyfi hafa, ef þeir lána nafn sitt í tilsvarendi skyni.

16. gr.

Þeim, sem hefir takmarkað lækningaleyfi, er bannað jafnt og þeim, sem ekkert lækningaleyfi hefir, að taka til meðferðar sjúklinga með kynsjúkdóma, berklaveiki eða aðra smitandi sjúkdóma, svo og sjúklinga með krabbamein og önnur æxli.

Nú hefir viðkomandi orðið þetta á vegna ónógrar læknisþekkingar, og nægir það honum ekki til sýknunar.

17. gr.

Lyfja- og lækningaáhaldaauglýsingar eru bannaðar hér á landi, einnig læknum og lyfsölum. Nær þetta til auglýsinga í blöðum og tímaritum, á sérstökum auglýsingamiðum eða í flugritum og bréfum, á lyfja- og lækningaáhaldaumbúðum, svo og hverskonar annara auglýsingaaðferða, þar með taldar ritgerðir, sem til þess eru stílaðar að gylla í verzlunarskyni sérstök lyf eða lækningaáhöld. Á sama hátt eru bannaðar tilsvarendi auglýsingar um lækningakraft drykkja og matvæla, nautnalyfja og annars.

Ennfremur eru bannaðar gyllandi auglýsingar um sjúkrahús og hverskonar heilbrigðisstofnanir fram yfir nafn og stað, hverskonar sjúklingum sé tekið á móti og með hverjum kjörum.

Auglýsingar um lyf, lækningaáhöld, sjúkrahús og heilbrigðisstofnanir eru þó leyfðar í blöðum og tímaritum, sem gefin eru út af læknum eingöngu

fyrir lækna, svo og í auglýsingabréfum til lækna og á umbúðum lyfja og lækningaáhalda, sem eingöngu koma læknum í hendur.

47
23. júní

IV. Um refsingar, sviptingu lækningaleyfis og endurfengið lækningaleyfi.

18. gr.

Brot gegn ákvæðum þessara laga varða sektum, 100—10000 kr., sviptingu lækningaleyfis og fangelsi, nema þyngri refsing liggji við eftir öðrum lögum.

Í sektir skal dæma fyrir minni háttar brot, er ekki telst sannað, að það hafi valdið eða ef það er ekki sérstaklega líklegt til að geta valdið alvarlegu tjóni, hvorki fyrir einstaklinga né þjóðfélagið í heild sinni.

Í hæstu sektir skal dæma, ef um ítrekuð minni háttar brot er að ræða, eða ef sannað telst, að brotið hafi valdið alvarlegu tjóni, eða ef það er sérstaklega líklegt til að geta valdið alvarlegu tjóni fyrir einstaklinga eða þjóðfélagið í heild sinni. Ef lækni, eða sá, sem lækningaleyfi hefir, á í hlut, má þá jafnframt svipta hann lækningaleyfi.

Lækni og þann, sem lækningaleyfi hefir, má ennfremur svipta lækningaleyfi, þó að ekki teljist sannað, að brotið hafi valdið tjóni, ef það er þess eðlis, að það verði að teljast honum sérstaklega ósamboðið, svo sem ef um er að ræða röng og villandi læknisvottorð eða læknisumsagnir að órannsökuðu máli, skottulækningar eða hlutdeild í skottulækningum, lausmælgí um einkamál, sem hann hefir komizt að sem lækni, eða alvarlegt hirðuleysi eða ódugnað í störfum sínum.

Í fangelsi má dæma, ef brotið er þess eðlis, að sannað teljist, að líftjón eða varanlegt heilsutjón hafi hlotizt af, eða að sérstaklega líklegt teljist, að það geti orðið slíks valdandi eða haft viðtækar hættulegar afleiðingar fyrir þjóðfélagið, og heyra þar meðal annars undir brot á 16. gr.

Lækni og þann, sem hefir lækningaleyfi, skal svipta lækningaleyfi fyrir þau brot, sem dæma má í fangelsi fyrir, eða, ef um ítrekuð brot er að ræða, sem svipta má lækningaleyfi fyrir.

Í fangelsi skal dæma, ef um ítrekuð brot er að ræða, sem dæma má í fangelsi fyrir.

Lækna og aðra, sem með brotum á lögum þessum gera öðrum skaða, svo að sannað teljist, má auk refsinga dæma til sanngjarnra skaðabóta.

Mál út af brotum gegn lögum þessum sæta meðferð almennra lögreglumála.

19. gr.

Ef landlækni verður þess var, að lækni eða sá, sem lækningaleyfi hefir, vanrækir skyldur sínar, fer út fyrir verksvið sitt eða brýtur í bág við fyrir-mæli heilbrigðisлага landsins, skal hann áminna hann um að bæta hegðun sína.

Nú kemur áminningin ekki að haldi, eða sé um einhverja óhæfu að ræða viðkomandi læknisstörfum, og ber þá landlækni að kæra málið fyrir ráðherra.

47 Getur þá ráðherra úrskurðað, að viðkomandi skuli sviptur lækningaleyfi, en 23. júní skjóta má hann þeim úrskurði til dómstólanna.

20. gr.

Nú telur landlæknir, að læknir, eða sá, sem lækningaleyfi hefir, hafi sýnt, að hann uppfylli ekki lengur þau skilyrði, sem krafizt var, er hann fékk lækningaleyfi, svo sem vegna bilunar á andlegri eða líkamlegri heilsu, sem gerir hann lítt hæfan, óhæfan eða hættulegan við störf sín, enda verði hann ekki án þess fenginn til að hætta þeim, eða vegna drykkjuskaparóreglu eða eiturlyfjanoftunar, eða vegna þess að hann hafi kynnt sig að alvarlegu hirðuleysi eða ódugnaði í störfum sínum, og skýrir hann þá ríkisstjórninni frá mála-vöxtum. Ráðherra leitar álits læknadeildar háskólans, og ef hún fellst á álit landlæknis, má svipta viðkomandi lækningaleyfi, en skjóta má hann þeim úrskurði til dómstólanna.

21. gr.

Læknar og aðrir, sem sviptir hafa verið lækningaleyfi samkvæmt lög-um þessum, geta fengið lækningaleyfi á ný, en aðeins samkvæmt ákvæðum 2. og 3. gr.

V. Niðurlags- og bráðabirgðákvæði.

22. gr.

Ákvæði þessara laga um veitingu lækningaleyfis ná ekki til þeirra, sem lækningarétt hafa eða lækningaleyfi, takmarkað eða ótakmarkað, þegar lögin ganga í gildi. Þeir læknar, sem þá hafa fengið leyfi Læknafélags Íslands til að kalla sig sérfræðinga, halda og áfram því leyfi. Önnur ákvæði þessara laga, þar á meðal ákvæðin um sviptingu lækningaleyfis, ná einnig til þeirra, sem hafa lækningarétt eða lækningaleyfi, takmarkað eða ótakmarkað, þegar lögin ganga í gildi, og á sama hátt og þeir hefðu fengið lækningaleyfi samkvæmt þessum lögum.

23. gr.

Lög nr. 38, 11. júlí 1911, um lækningaleyfi, og lög nr. 36, 14. júní 1929, um viðauka við þau lög, eru úr gildi numin, svo og önnur ákvæði, er brjóta í bág við lög þessi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Christiansborgarhöll, 23. júní 1932.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Magnús Guðmundsson.